

Maloljetne počiniteljice kaznenih djela u Gradu Zagrebu-analiza slučaja

Vučić, David

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:900984>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2020-10-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

Hrvatski studiji Sveučilišta u
Zagrebu
Odsjek za sociologiju

MALOLJETNE POČINITELJICE
KAZNENIH DJELA U GRADU
ZAGREBU – ANALIZA SLUČAJA

Završni rad

Student: David Vučić
Mentor: izv. prof. dr. sc. Irena Cajner Mraović

Zagreb, rujan 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. MALOLJETNA DELINKVENCIJA KOD ŽENSKOG SPOLA.....	5
2.1. Počiniteljice delikata u svijetu i Europi	6
2.2. Statistički podaci o maloljetnim počiniteljicama delikata u Hrvatskoj	7
3. RIZIČNI ČIMBENICI	8
3.1. Obilježja ličnosti	8
3.2. Obiteljske prilike	8
3.3. Tijek školovanja	10
4. ANALIZA SLUČAJA KAZNENOG DJELA PROTIV IMOVINE	10
4.1. Kazneno djelo.....	11
4.2. Ponašanje, obrazovanje i obiteljske prilike.....	13
4.3. Rizični čimbenici	14
5. ZAKLJUČAK	16
6. LITERATURA.....	17

Sažetak

Rad prikazuje teorijske koncepte, oslanjajući se na istraživanja, o maloljetnim počiniteljicama kaznenih djela. Obradena poglavlja dotiču se maloljetničke delinkvencije žena kao fenomena koji se treba podrobnije istražiti i trendova delinkvencije žena u svijetu. Objasnjeni su i neki rizični čimbenici koji mogu utjecati na nastajanje delinkventnog ponašanja. Također u radu se nalazi analizirani slučaj o maloljetnoj počiniteljici kaznenog djela sa Općinskog kaznenog suda u Zagreb. Sastoji se od analize slučaja, kaznenog djela u kojem su detaljno opisana događanja prije i poslije samog počinjenja kaznenog djela, obiteljskim prilikama maloljetnice te njeno ponašanje i osobnost. Potpomognuti teorijskim konceptima rizičnih čimbenika iz prijašnjih poglavlja, objašnjeni su rizični čimbenici u slučaju koji su doveli do kaznenog djela.

Ključne riječi: maloljetnice, delinkvencija, rizični čimbenici

1. UVOD

Delinkventno ponašanje je postala društvena činjenica koju se treba promatrati kako bi se razumjeli uzroci, rizični čimbenici te zaštitni čimbenici koji mogu spriječiti nastanak delinkventnog ponašanja. Delikt je u svakom slučaju ponašanje čovjeka koje je, bez obzira na to je li obuhvaćeno kaznenim zakonom, u suprotnosti s ponašanjem koje određeno društvo od svoga člana očekuje (Singer, Kovčo, Cajner, 2002). Delikti počinjeni od strane odraslih osoba nisu jednaki onima koje počine mlade i maloljetne osobe, stoga se ne smiju promatrati i tretirati na isti način. Svi stručnjaci zaposleni u sustavu državne skrbi djeluju interventno prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela te konstruiraju vlastite ideje o uzročnosti takvog ponašanja kod svakog specifičnog maloljetnika (Ricijaš, 2009). Kako je delinkvencija maloljetnika nužan nusprodukt društvenih zbivanja, potrebni su konstantni napori u razvijanju tih čimbenika i unapređivanju njihova rada (Mikšaj-Todorović, 1993).

Obiteljske prilike maloljetnih delinkvenata najčešće se izučavaju kao etiološki čimbenik razvoja neprihvatljivog, antisocijalnog odnosno delinkventnog ponašanja djece i maloljetnika (Mikšaj-Todorović, Ricijaš, Singer, 2006).

Unatoč rastućoj brizi, relativno je malo poznato o ženskoj delinkvenciji (Calhoun, Jurgens, & Chen, 1993 prema Hoyt, Scherer, 1998). Znanstvenici gotovo da su isključili žene iz svojih studija o delinkvenciji, vjerujući da je delinkventno ponašanje koje počine žene jednostavno zanemarivo naspram delinkvencije kod muškaraca (Figueira-McDonough, 1992 prema Hoyt, Scherer, 1998).

Prema istraživanju American Bar Association & National Bar Association (2000 prema Leve, Chamberlain, 2004: 439) djevojke mlađe od 18 godina, u Sjedinjenim Američkim Državama, su jedan od najbrže rastućih segmenata mladenačko pravne populacije, s stopom uhićenja od 27% tijekom 1999; nadalje, delinkventni slučajevi koji uključuju adolescentne djevojke povećali su se za 83% između 1988. i 1999. godine.

Cilj ovog rada je razumijevanje fenomena maloljetnih delinkventica kao i rizičnih čimbenika zbog kojih maloljetne djevojke mogu postati delinkventne. Rad može poslužiti i kao polazišna točka daljnjim istraživanjima na razini Republike Hrvatske i gradova u kojima fenomen maloljetnih delinkventica raste.

2. MALOLJETNA DELINKVENCIJA KOD ŽENSKOG SPOLA

Distribucija delinkvenata po spolu u svim zemljama pokazuju da je ženski kriminalitet po obimu mnogo manji od muškog, naročito je to slučaj kod kriminaliteta maloljetnih osoba (Mikšaj-Todorović, 1993). Mogući razlog leži u povijesnoj podjeli muškog i ženskog spola na dominantan i podređen položaj. S obzirom na to da su žene bile podređene muškarcima, nisu imale puno mogućnosti za počinjenje kaznenih djela. U slučaju da su isto i napravile, njihova kazna bi vjerojatno bila mnogo veća nego kazna koju bi dobio muškarac. Constant je još 1949. godine utvrdio da u onim kulturama gdje se žena nalazi pod većom kontrolom obitelji i, ona čini krivična djela malog intenziteta društvene opasnosti, dok u zemljama u kojima je proces izjednačavanja spolova odmakao znatno dalje, ženski kriminalitet raste i približava se po svojim obilježjima, muškom (Constant 1949, prema Mikšaj-Todorović, 1993).

Postoje broja istraživanja o razlikama i sličnostima između maloljetnih počinitelja i počiniteljica kaznenih djela. Rezultati istraživanja 2010. godine (Ricijaš, Krajcer i Bouillet 2010) pokazuju da ne postoje razlike u markiranju i konzumiranju psihoaktivnih tvari između djevojaka i dječaka, dok u istom području uočavamo tendenciju prema intenziviranju ovakvog ponašanja s obzirom na dob, odnosno s obzirom na porast razreda. Prema Mikšaj-Todorović, (1993), subuzorak koji se odnosi samo na počinitelje imovinskih delikata karakterizira udio djevojaka od samo 2.8%. U odnosu na cjelokupan udio maloljetnica u kriminalitetu, one su relativno najznačajnije zastupljene među počiniteljima krađe, te sitne krađe, utaje ili prevare. U djelima koja zahtijevaju i određenu razinu fizičkog nasilja ili agresivnosti, razbojništva, oduzimanje motornog vozila ili oštećenje tuđe stvari uopće ih nema ili pak sudjeluju s najviše 1% (Mikšaj-Todorović, 1993). Rezultati navedenih istraživanja pokazuju da su žene zastupljenije u kaznenim djelima protiv imovine, a da su u ostalim kaznenim djelima zastupljene uglavnom manje od muških počinitelja (Mikšaj-Todorović, 1993). Iz toga se može zaključiti da je priroda kaznenih djela različita između muškaraca i žena. Otterstrom (1946 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002) je među prvima ponudila empirijski utemeljeno objašnjenje, naglašavajući da su djevojke manje hereditarno sklone kriminalitetu, pa je stoga u njih potreban jači utjecaj društvene okoline da bi postale delinkventne.

Fenomenologija kaznenih djela koja čine djevojke potpuno je drugačija nego u mladića. Veliki dio delinkventnog ponašanja djevojaka sastoji se od ponašanja koja su u toj dobi nedopuštena, dok su za punoljetne osobe nekažnjiva (tzv. statusni delikti). Kaznena djela koja čine djevojke najčešće su trivijalna, npr. sitna krađa (Singer, Kovčo, Cajner, 2002).

Veliko europsko istraživanje provedeno u Nizozemskoj i Italiji ukazuje kako su djevojke rizičnije u području seksualnog ponašanja, dok su dječaci u području delinkventnog ponašanja i konzumiranja psihoaktivnih tvari (Cairano i sur., 2009 prema Ricijaš, Krajcer, Bouillet, 2010).

U literaturi nema mnogo podataka o ženama izvršiocima kaznenih djela. Isto tako, fenomenologija i etiologija kaznenih djela vrlo rijetko spominju ženu, a statistički podaci uglavnom obuhvaćaju počinitelje obaju spolova (Rosić, Skenderović, Višek, 2009). Ženama kao počiniteljicama kaznenih djela nije posvećeno dovoljno pažnje ni u kaznenom pravu ni u kriminologiji. Smatra se da je kriminalitet prije svega „muška pojava“ i da su kaznene zakone pisali muškarci za muškarce (Rosić, Skenderović, Višek, 2009).

2.1. Počiniteljice delikata u svijetu i Europi

Žene sudjeluju s vrlo niskim udjelima u ukupnom kriminalitetu svih nacija, društvenih zajednica, dobnih skupina ili pak povijesnih razdoblja (Singer, Kovčo, Cajner, 2002). S obzirom na povijesne prilike kada se govori o kriminalitetu, uglavnom se govori o kriminalitetu muškaraca. Razlog tome je što su muškarci puno više kažnjavani za puno teža kaznena djela. Stopa ženskog kriminaliteta različita je u pojedinim zemljama i za pojedina kaznena djela, ali se uglavnom kreće između 11% i 20% (Gremer, 1974; Einsele, 1975 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002). Prema *Kriminologiji* žene u Francuskoj čine 18,7% osumnjičenih osoba, u Engleskoj i Walesu 17%, Njemačkoj 20% te Americi 18,8%. U Sloveniji postotak osumnjičenih žena od ukupnog broja osumnjičenih osoba iznosi 13% (Singer, Kovčo, Cajner, 2002).

Bergsmann (1994, prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002) navodi obilježja maloljetnih počiniteljica kaznenih djela u Americi devedesetih godina: vrlo često su fizički ili seksualno zlostavljane, dolaze iz samohranih obitelji te pokazuju neadekvatne socijalne i radne vještine. Cowie, Cowie i Slater (1968, prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002: 222) su 1958. godine proveli istraživanje na 318 djevojaka u Engleskoj od kojih se 241 (75,8%) nedopustivo seksualno ponašala, dok je preostalih 77 (25,2%) počinilo neko od optuživih djela, uglavnom krađu.

2.2. Statistički podaci o maloljetnim počiniteljicama delikata u Hrvatskoj

Prema Državnom zavodu za statistiku u 2016. godini osuđeno je 34 maloljetne počiniteljice kaznenih djela za ukupna kaznena djela, od toga za kaznena djela protiv imovine 23 maloljetnice, a za kazneno djelo krađe osuđeno je njih 17. Za sva ostala kaznena djela je vrlo mali broj počiniteljica ili ih uopće nema. Iz ovoga se može vidjeti da su u Hrvatskoj maloljetne počiniteljice uglavnom orijentirane na kaznena djela protiv imovine.

U rezultatima istraživanja (Derk, Stašević, 2016) o osuđenim maloljetnim počiniteljicama na prostoru Hrvatske u 2012. godini dobiveni su sljedeći rezultati: od ukupnog broja (626) osuđenih maloljetnika, 6,4% čine žene. Do 14 godina osuđeno je njih 6,7%, do 15 godina njih 6,4%, postotak žena u osuđenima do 16 godina iznosi 7,4% i osuđene do 17 godina 5,4% od ukupnog broja osuđenih maloljetnika.

U Hrvatskoj je Živković (1990 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002) provela istraživanje kojim je obuhvatila podatke za 56 maloljetnica. Neka od obilježja koja se spominju kod maloljetnica tog uzorka su: porijeklom su iz urbanijih prostora, prekidaju osnovno školovanje, dolaze iz deficitarnih obitelji, roditelje karakterizira niska obrazovna razina i prisutnost alkoholizma. Kod tih maloljetnica je uočena posebna struktura poremećaja u ponašanju kojima glavno obilježje nije kriminalno ponašanje, već devijacije koje ne podliježu kaznenim sankcijama.

Nažalost, u Gradu Zagrebu nije provedeno dovoljno istraživanja i a broj statističkih podataka o maloljetničkoj delinkvenciji po spolu je vrlo nizak. U većini se istraživanjima podaci baziraju na delinkvenciji oba spola te na razini države. S obzirom na to teško je utvrditi razloge i točnu količinu počinjenih kaznenih djela od strane maloljetnih počiniteljica.

3. RIZIČNI ČIMBENICI

Rizični čimbenici (Coie i sur., 1993, prema Kirby i Fraser, 1997, prema Ferić, 2002) su svi oni čimbenici koji pojačavaju vjerojatnost prvog pojavljivanja poremećaja u ponašanju, napredovanja prema vrlo ozbiljnom stanju te podržavaju problematične uvjete. Zaštitni čimbenici, s druge strane, su svi oni koji promoviraju pozitivan i zdrav razvoj djece.

3.1. Obilježja ličnosti

„Postoje li razlike u ličnosti delinkvenata i nedelinkvenata, te jesu li delinkventi po svom biopsihičkom ustrojstvu poseban tip ličnosti?“ često je postavljeno pitanje.

Rezultati brojnih istraživanja upućuju na povezanost između poremećaja u ponašanju adolescenata, uključujući i kriminalitet, i nižih rezultata postignutih na testovima inteligencije (Lynam, Moffitt, Stouthamer-Loeber, 1993; Rutter, Giller, 1983 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002).

U literaturi se također spominje da emocionalna obilježja povezana sa kriminalnim ponašanjem proizlazi iz emocionalne nestabilnosti, razdražljivosti, uznemirenosti, kao posljedice odbačenosti, potištenosti, ljubomore i slično (Singer, Kovčo, Cajner, 2002). Smatra se da osobe čiju ličnost karakteriziraju takve osobine imaju teškoće i teško se prilagođavaju društvenim prilikama i procesima, pa dolazi do čestih konflikata, a naposljetku do kriminalne djelatnosti. Pa tako, Healy i Bronner (1936 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002) smatraju da emocionalna napetost često uzrokuje delinkventno ponašanje djece i mladeži.

3.2. Obiteljske prilike

Obitelj odnosno roditelji imaju izuzetno mjesto u procesu formiranja i razvoja mlade osobe. To je prvo okruženje u kojemu mlada osoba živi i u kojem postoje velike mogućnosti u procesu odgoja (Radetić-Paić, 2002).

Najsnažniji prediktori delinkvencije mladih vezani su uz poremećene odnose u obitelji, slabo nadgledanje djece, slabu uključenost roditelja u odgoj djece, antisocijalno ponašanje roditelja te mnogobrojnost članova obitelji (Mikšaj-Todorović, Ricijaš, Singer, 2006). Također bitni faktori su osobnost, ponašanje i obrazovni status roditelja. Vjerojatnije je da će se maloljetnik

delinkventno ponašati ukoliko su odnosi u obitelji agresivni ili ukoliko su roditelji počinili neka kaznena djela. Moguće je da će doći do počinjenja delinkventnih djela kod maloljetnika čiji su roditelji alkoholičari ili ovisnici o ilegalnim opijatima. Postoje i slučajevi pojavljivanja delinkventnog ponašanja kod djece koja su zanemarivana ili zlostavljana od strane roditelja.

Struktura obitelji također je vrlo često navođeni prediktor delinkventnog ponašanja maloljetnika. Nije potrebno posebno naglašavati da je uloga oba roditelja u odgoju djece od velike važnosti te da nedostatak jednog roditelja oslabljuje cjelokupno obiteljsko funkcioniranje (Mikšaj-Todorović, Ricijaš, Singer, 2006). Istraživanja utemeljena na metodi samoiskaza pokazuju da su djeca iz necjelovitih obitelji znatno sklonija delinkvenciji od djece koja žive s oba roditelja (Wilkinson, 1980 prema Singer, Kovčo, Cajner, 2002: 180). Bitno je spomenuti i problematične bračne rastave koje mogu imati veliki utjecaj na ponašanje maloljetnika zbog učestalih roditeljskih svađa prije, tijekom i nakon rastave.

Neki od rizičnih čimbenika u obitelji su: konflikti i nasilje u obitelji, učestale stresne situacije, nedosljedna disciplina, neadekvatna supervizija, nerealna očekivanja roditelja, visoko rizična ponašanja roditelja, nedostatak socijalne podrške, socijalna izolacija obitelji (Ferić, 2002). Svaki od njih može kod djeteta dovesti do nedostatka socijalnih i životnih vještina, nasilja, laganja, krađe, bježanja od kuće, agresivnog ponašanja te delinkvencije (Ferić, 2002).

Poldrugáč i Cajner-Mraović (1998) naglašavaju kako kod nasilnih počinitelja kaznenih djela, posebice kod kaznenog djela razbojništva, postoji značajno veći udio problematičnih obitelji negoli kod drugih, nenasilnih kaznenih djela (prema Mikšaj-Todorović, Ricijaš, Singer, 2006). Kovčo (1999 prema Mikšaj-Todorović, Ricijaš, Singer, 2006) ističe alkoholizam nekog od članova obitelji (otac, majka, drugi članovi obitelji) kao najzastupljeniju pojavu kod maloljetnih delinkvenata (52.8% slučajeva), a zatim slijede nerad roditelja (20.3%), skitnja roditelja (14.0%), osuđivanost članova obitelji (11.8%) te promiskuitetno ponašanje roditelja (6.6%).

Na negativne obiteljske okolnosti kao kriminogene čimbenike ukazuju i podaci odgojno-popravnog doma Glina. Godine 1971. 22,64% štićenika potjecalo je iz nepotpunih obitelji, 1972. godine 21,37%, a 1973. godine čak 47% (Petak, 1975: 142). Uzmemo li se u obzir podaci o kvalitativnom deficitu u obitelji (45,8% roditelja konzumira alkohol, 9,9% roditelja osuđivano je zbog krađe, tuče ili razbojstva) prethodno navedeno stanje je još nepovoljnije (Petak, 1975).

3.3. Tijek školovanja

Kako djeca odrastaju, njihovo izlaganje višestrukim okruženjima također postaje veće, a etiologija poremećaja u ponašanju postaje sve zamršenija. Iako obitelji zadržavaju ključnu ulogu u razvoju, škola sad postaje glavni socijalizacijski kontekst, a jača i utjecaj vršnjačke grupe (Kranželić, 2002).

Poremećaji u tijeku školovanja, kao što su loše ocjene, problemi u učenju, ponavljanje razreda, mijenjanje školskih sredina te prekidanje školovanja, vrlo su konzistentno povezani sa poremećajima u ponašanju djece i maloljetnika (Singer, Kovčo, Cajner, 2002).

Rizični čimbenici vezani za školsko okruženje su: školski neuspjeh, siromašno akademsko postignuće, disciplinski problemi, nedostatna privrženost školi, zaostajanje u školi, niske ocjene, nedostatak predanosti školi (Kranželić, 2002).

Mnogi autori vjeruju da školski neuspjeh vodi do otuđenja od škole, odbijanja autoriteta, frustracije i odbijanja od drugih, što za posljedicu ima negativne stavove prema školi i formiranje alternativnih standarda ponašanja, odnosno preferiranje delinkventnog, neprihvatljivog ponašanja (Kranželić, 2002). Gold (1978 prema Hawkins, Lam, 1986 prema Kranželić, 2002) vidi delinkvenciju kao obranu od niskog samopoštovanja proizišlog iz školskog neuspjeha, što nadalje rezultira međusobnim podržavanjem učenika lošeg akademskog postignuća u poremećajima u ponašanju budući da podršku nisu dobili na konvencionalan način.

4. ANALIZA SLUČAJA KAZNENOG DJELA PROTIV IMOVINE

Prilikom analize slučaja obrađeno je kazneno djelo iz članka 229. stavak 1 Kaznenog zakona; obijanje, provaljivanje ili svladavanje većih prepreka da se dođe do stvari iz zatvorenih zgrada, soba, blagajna, ormara ili drugih zatvorenih prostorija ili prostora. Dana 19. Svibnja 2016. godine, u predvečernjim satima, dvije maloljetnice su u nakani protupravnog stjecanja novčane imovine, provalile u ured osoblja Odgojnog doma Bedekovčina. Jedna od njih je ciglom oštetila prozor ureda, a druga je ušla kroz isti prozor u ured i tražila novac koji osoblje ondje drži. Shvativši da novaca nema, djevojka izlazi van iz ureda, te obje počinjju bježati.

Svjedokinja, koja je ujedno boravi u Odgojnom domu Bedekovčina, obavještava osoblje o kaznenom djelu kojem je svjedočila, a osoblje događaj prijavljuje policiji. Napravljena šteta procijenjena je na iznos od 1000,00 kuna.

Prema službenoj zabilješci, jedna od djevojaka, koja ima iskustva sa različitim odgojnim ustanovama, policiji daje potpuno priznanje za djelo za koje ju se tereti. Također, objašnjava policiji da su tražile novac za izlazak, jer im dobiveni džeparac nije bio dovoljan.

Uvidom u izvješća Centra za socijalnu skrb, utvrđuje se da je maloljetnica, koja je priznala kazneno djelo, „domsko dijete“ i da od svoje dvanaeste godine, ona i njena mlađa sestra, nemaju adekvatnu roditeljsku skrb. S obzirom da nema ranije zabilježenih kaznenih djela zbog kojih bi kao odgojna mjera bio izrečen boravak u odgojnoj instituciji, za njezin boravak u institucijama odgovorne su nepovoljne obiteljske prilike koje je proživljavala.

4.1. Kazneno djelo

Maloljetnici koja je izvršila kazneno djelo je ovo prvo kazneno djelo, te nema drugih kaznenih djela u stjecaju. Motiv za izvršavanje kaznenog djela je bio protupravno stjecanje vlasništva nad novčanom imovinom Odgojnog doma Bedekovčina. Namjera za izvršavanje kaznenog djela stvorena je nekoliko dana ranije. S obzirom da su navedene dvije počiniteljice kaznenog djela, maloljetnica se u ovom kaznenom djelu navodi kao sudionica. U kaznenom djelu nema žrtve već je počinjena samo imovinska šteta.

U izvješću Centra za socijalnu skrb utvrđeno je da maloljetnica nije odrastala u adekvatnoj obiteljskoj sredini, već da je bila žrtva zanemarivanja i zlostavljanja od majke. U petom razredu osnovne škole počinju se primjećivati obilježja roditeljskog zanemarivanja i delinkvencije poput loših ocjena u školi, neuredne higijene, prosjačenja, skitnje te bijega sa nastave. Majku se upozoravalo na propuste u odgoju te su se izricale mjere nadzora nakon kojih je uočen manji napredak.

S obzirom na sveobuhvatno ponašanje, zanemarivanje u odgoju i poremećaj u ponašanju, maloljetnica je u ožujku 2012. godine upućena na stacionarnu opservaciju u Dom za odgoj djece i mladeži Zagreb-Dugave. Tamo je predložen socijalno-pedagoški tretman uz čvršće strukturirane živote uvjete, izdvajanje maloljetnice iz obitelji te uključivanje i smještanje u

tretman doma za odgoj djece i mladeži. 30. kolovoza 2012. godine maloljetnica je smještena u Dom za odgoj djece Cres.

Sa majkom maloljetnice je 14. svibnja 2014. godine obavljen razgovor, te ona smatra kako je boravak u domu primjeren i opravdan. Maloljetnica je općenito dobrog zdravstvenog stanja, a za smirenje pije tablete Seroquel o kojima sama vodi brigu.

Iz izvješća ustanove, Doma za odgoj djece Cres za 2014. godinu, utvrđeno je da je maloljetnica dobrog zdravstvenog stanja te da ostvaruje napredak uz povremene oscilacije. Iz izvješća za 2015. godinu utvrđeno je da je maloljetnica ostvarila veliki napredak. Redovito troši terapiju i odlazi na kontrolu, završila je osmi razred, ambiciozna i samostalno vodi računa o školskim obvezama. Ostvarila je dobar odnos sa nastavnicima, a sve zadaće i obveze izvršava na vrijeme. Osobna higijena je na visokoj razini a prostor u kojem boravi je uredan i čist. Kontakti s majkom su povremeni i uglavnom na njezinu inicijativu.

Maloljetnica je premještena u Dječji dom Zagreb – I. G. Kovačić, radi upisa u srednju školu. Upisala je Poljoprivrednu školu, smjer vrtlar. Ponovnom pojavom problema u ponašanju, nepoštivanja autoriteta, stihijskim provođenjem slobodnog vremena, skitnje, prošnje te konzumacije sredstava koje stvaraju ovisnost, maloljetnica ne završava srednjoškolsko obrazovanje. 29. travnja 2016. godine maloljetnicu se premješta u Odgojni dom Bedekovčina.

Od početka se pojavljuju problemi poput nedopuštenog napuštanja ustanove, a kontinuirano je u bijegu od 15. lipnja 2016. godine. Za vrijeme bijega odaje se skitnji sa osobama problematičnog ponašanja i konzumaciji psihoaktivnih tvari, te na taj način ugrožava svoje zdravlje.

Maloljetnica prilikom nedopuštenog odlaska iz ustanove nije odlazila k majci zbog ne slaganja s njezinim novim životnim partnerom. Odlazila je kod djeda, koji nije imao autoritet nad njom, a i sam ima prošlost ispunjenu kaznenim djelima i problematičnim ponašanjem. S obzirom da je majka često mijenjala prebivalište dok je maloljetnica bila u domovima, obitelj je već duže vrijeme u tretmanima Centra za socijalnu skrb. Stručna suradnica suda navodi da je maloljetnica deprimirana zato što od svoje dvanaeste godine živi u odgojnim ustanovama, a ne u obitelji, te je to rezultiralo pojavom problematičnog ponašanja.

Centar za socijalnu skrb je utvrdio da je raspad obitelji započeo smrću oca maloljetnice, nakon čega je majci oduzeto pravo da živi i stanuje sa maloljetnicom i njezinom sestrom, a ona sam je kompletnu skrb prebacila na Centar za socijalnu skrb.

Maloljetnica je nakon odluke suda upućivanja u odgojni zavod, stupila na izvršavanje odgojne mjere, u pratnji majke dana 29. prosinca 2016. godine. S maloljetnicom je obavljen razgovor i testiranje na sredstva ovisnosti. Bila je pozitivna na THC, a doktor je procijenio da je sposobna za rad u tekstilnoj industriji. Dana 04. siječnja 2017. godine položila je ispit iz Zaštite na radu i zaštite od požara. Od 09. siječnja uključena je u obuku za radno mjesto u tekstilnoj radionici. Na radnom mjestu je često upozoravana zbog razgovora i zabavljanja sa drugim maloljetnicama, u radu je brzopleta, ali ne odbija radne zadatke. Razina aktivnosti se poboljšava, a maloljetnica slijedi upute i prihvaća savjete. Urednog je ponašanja na radu.

Maloljetnica se po dolasku uključuje u program sekundarne prevencije i suzbijanja ovisnosti, a potpisala je i Terapijski ugovor. Putem ugovora upoznata je sa obavezom apstiniranja od svih ilegalnih sredstava ovisnosti. Period adaptacije u odjel je protekao bez poteškoća. Maloljetnica se odmah uključuje u grupnu dinamiku te je ostale maloljetnice dobro prihvaćaju. U početku je povodljiva i ne sluša savjete i upute, no s vremenom se povlači na upozorenje odgajatelje i sluša savjete i upute. Poučena je izvršavanju higijenskih obaveza ali njihovo izvršavanje ovisi o njenom raspoloženju. Također postupnu se uključuje u rad slobodnih aktivnosti.

4.2. Ponašanje, obrazovanje i obiteljske prilike

Majka maloljetnice je odrasla u problematičnoj i agresivnoj obitelji. Živjela je s roditeljima u neadekvatnim uvjetima za život obitelji. Majčin otac je više puta kažnjavao, a jedno od kaznenih djela bilo je pokušaj ubojstva. Majka je također kažnjavana, a u prošlosti se bavila prostitucijom. Otac maloljetnice je, poput majke, višestruki počinitelj kaznenih djela te ovisnik o ilegalnim opijatima. 2006. godine je preminuo zbog predoziranja ilegalnim supstancama.

Obitelj je živjela bez stalnih prihoda, a stambeno pitanje je bilo neriješeno. Zbog toga je obitelj često mijenjala mjesta prebivališta. Zadnje poznato prebivalište cijele obitelji bilo je u malom podrumu kuće majčinih roditelja u neprikladnim uvjetima. Maloljetnica i njezina sestra žrtve su neadekvatne roditeljske skrbi, a protiv majke je podignuta prijava zbog zlostavljanja i zanemarivanja svoje djece. Prijava je odbačena, ali obitelj je smještena pod nadzor Centra za socijalnu skrb. Centar ih je uključio u tretman stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi.

Nedugo nakon toga majka i djevojke su putem medija dobile velike donacije. S obzirom da su djevojke završile u odgojnim ustanovama, majka je novac iskoristila za preseljenje. Našla je i novog partnera, samohranog oca jednog djeteta. Njezine kćeri nisu podržavale tu vezu te se nisu slagala sa očuhom.

Maloljetnica je završila osnovnu školu i upisala srednju strukovnu školu ali ju nije pohađala. Već u petom razredu osnovne škole počele su se primjećivati naznake problematičnog ponašanja. Maloljetnica je, osim dobivanja negativnih ocjena i pristupanja popravnim ispitima, ulazila u verbalne sukobe, kasnila na nastavu i bila predmet poruge zbog higijenske zapuštenosti. Ne ispunjava školske obaveze redovito, a zatečena je sa sestrom kako prosi i skiće.

Maloljetnica je od dolaska u odgojni zavod do lipnja 2017. godine pokazala veliki napredak u ponašanju. U tekstilnoj radioni je usvojila radne navike, a iz mjeseca u mjesec pokazuje više truda i zalaganja. Ispunjava obaveze, sluša savjete i urednog je ponašanja pa je stoga nekoliko puta ocijenjena ocjenom A. Razvija komunikacijske vještine, toleranciju prema drugim maloljetnicama te neagresivne načine rješavanja sukoba.

Maloljetnica je, tijekom boravka u odgojnom zavodu, u redovitom telefonskom kontaktu s majkom. Majka se u nekoliko navrata zanimala za tijek izvršenja odgojne mjere svoje kćeri. Nikad joj nije bila u posjeti, a poslala joj je paket s odjećom i tenisicama. Majku se nekoliko puta kontaktiralo u vezi prijave adrese koja je potrebna maloljetnici za izradu osobne iskaznice, no unatoč majčinim obećanjima to se nije realiziralo.

4.3. Rizični čimbenici

Kao rizične čimbenike u ovom slučaju možemo navesti nekoliko stvari: nepovoljno ekonomsko stanje, neadekvatna roditeljska skrb, neadekvatni uvjeti života, ali glavni rizični čimbenik su obiteljske prilike maloljetnice.

U obitelji gdje su oba roditelja počinitelji kaznenih djela, otac ovisnik, majka prostitutka, teško je ostvariti normalan obiteljski odnos. Također, očeva smrt je prekretnica i trauma u životima maloljetnica. Nadalje, majčino zlostavljanje i zanemarivanje, zbog čega je podignuta prijava protiv nje, razvilo je nezdrave odnose s majkom.

Potaknuta svime nabrojenim kod maloljetnice se počelo pojavljivat problematično i agresivno ponašanje prema svakome tko je imao (ili je trebao imati) određeni autoritet nad njom. Loše financijske prilike prisilile su ju na prošnju i skitnju. Također, teško je ostvarivala povezanost sa odgajateljima u domu, pa je često bježala iz institucija u koje je bila smještena.

Tijekom navedenih nedopuštenih odlazaka iz institucija, maloljetnica se družila sa društvom osoba sa problematičnim ponašanjem, tako da je i društvena zajednica, u ovom slučaju, rizičan čimbenik. Dok se družila s istima, maloljetnica je bila sklona uzimanju psihoaktivnih tvari, što je štetilo njezinom zdravstvenom stanju.

5. ZAKLJUČAK

Maloljetnička delinkvencija je fenomen koji se mora proučavati da bi se razumjeli svi njegovi aspekti. To je burno razdoblje u kojem adolescenti traže svoje „Ja“ te ih je bitno usmjeriti na pravi put. Proučavanjem rizičnih faktora te prevencijom istih moguće je smanjiti broj maloljetnih delinkvenata u državi.

Iz ovog rada možemo zaključiti da je vrlo malo istraživanja koja maloljetničku delinkvenciju dijele po spolu. Uočen je rast pripadnica ženskog spola koje se odaju delinkvenciji vrlo rano. Jedan od uzroka je i obitelj koja je u navedenoj analizi slučaja rizični čimbenik. S obzirom da je obitelj ključni faktor u razvoju maloljetnika, ukoliko se uoči problematično ponašanje, potrebno je pomoći obitelji ukoliko ne mogu sami riješiti problematičnu situaciju.

Glavni problem ovog rada je to što nema adekvatnih podataka o broju maloljetnih počiniteljica, djelima koje su počinile te rizičnim uzrocima koji su prethodili počinjenju kaznenih djela u Gradu Zagrebu. Stoga predlažem daljnji razvoj istraživanja u tom smjeru kako bi se dobili relevantni podaci vezani za maloljetničku delinkvenciju djevojaka koji bi uvelike pomogli u razumijevanju i prevenciji kaznenih djela.

6. LITERATURA

- Derk, D., Stašević, I. (2016): Osobitosti maloljetničke delinkvencije u Republici Hrvatskoj, *Policajska sigurnost*. Zagreb, broj 3, str. 259-275
- Ferić, M. (2002): Obitelj kao čimbenik rizika i zaštite za razvoj poremećaja u ponašanju djece i mladih, Zagreb, *Revija za rehabilitacijska istraživanja*, vol.38, br. 1, 13-24
- Kranželić Tavra, V. (2002): Rizični i zaštitni čimbenici u školskom okruženju kao temelji uspješnije prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih, Zagreb, *Revija za rehabilitacijska istraživanja*, vol.38, br. 1, 1-12
- Leslie D. Leve, ph.D. and Patricia Chamberlaian, ph.D. (2004): Female Juvenile Offenders:Defining an Early-Onset Pathway for Delinquency. *Journal of Child and Family Studies*, Vol. 13, No. 4, December, pp. 439-452
- Mikšaj-Todorović, Lj. (1993): Manifestna razina promjena u strukturi delinkvencije maloljetnih u Republici Hrvatskoj, Fakultet za defektologiju, Zagreb, *Kriminologija i socijalna integracija*. Vol. I, 1, 39-59
- Mikšaj-Todorović, Lj., Ricijaš, N., Singer, M. (2006): Razlike u obiteljskim prilikama maloljetnih delinkvenata s obzirom na poremećenost odnosa u obitelji, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*. Zagreb, Vol. 13, broj 2/2006, str. 1035-1050
- Petak, O. (1975): Gradski način obiteljskog života i maloljetnička delinkvencija, *Revija za sociologiju*. Vol. 5, No 4, str. 140—144
- Radetić-Paić, M. (2002): Neka obilježja obitelji i roditelja kao rizičnih čimbenika za pojavu i razvoj poremećaja u ponašanju djece i mladeži, Zagreb, *Revija za rehabilitacijska istraživanja*, vol.38, br. 2, 133-144
- Ricijaš, N. (2009): Atribuiranje vlastitog delinkventnog ponašanja nisko rizičnih i visoko rizičnih maloljetnih delinkvenata, izvorni znanstveni članak, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilište u Zagrebu, *Kriminologija i socijalna integracija*. Vol. 17, Br. 1, 1-96
- Ricijaš, N., Krajcer, M. i Bouillet, D. (2010): Rizična ponašanja zagrebačkih srednjoškolaca – razlike s obzirom na spol, *Odgojne znanosti*. Vol. 12, br. 1, str. 45-63
- Rosić, J., Skenderović, M., Višek, M. (2009): Stigmatizacija počinitelja kaznenih djela, Zagreb, diplomski rad

Singer, M., Kovčo Vukadin, I., Cajner Mraović, I. (2002): Kriminologija, Zagreb, Nakladni zavod Globus: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Stephanie Hoyt and David G. Scherer (1998): Female Juvenile Delinquency: Misunderstood by the Juvenile Justice System, *Neglected by Social Science Law and Human Behavior*. Vol 22, No. 1